

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО, ЛІСОВОГО ТА РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

*Нужна О.А., канд. екон. наук, доцент
Чернюк С.В., здобувач вищої освіти
Луцький національний технічний університет*

Фінансові ресурси, вкладені з метою організації й фінансування господарської діяльності підприємства утворюють його власний капітал.

Дослідивши різні підходи щодо визначення поняття «власний капітал», Чернишова Л.В. підсумовує їх таким чином: «капітал – це така фінансова вартість засобів підприємства, що йому належать на правах власності, та які підприємство використовує для формування своїх активів» [4].

Оскільки в активі бухгалтерського балансу наведена інформація про вартість майна суб'єкта господарювання, а в пасиві – інформація про джерела його фінансування в розрізі власних та залучених коштів, то арифметично власний капітал можна визначити шляхом віднімання від вартості активів суму зобов'язань.

Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [3] регламентує склад власного капіталу, визначаючи такі його складові: зареєстрований (пайовий) капітал, капітал у дооцінках, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений капітал і вилучений капітал.

Ефективне управління власним капіталом є необхідним та важливим фактором підвищення конкурентоспроможності підприємства і нарощення прибутку як основної мети діяльності.

Завданням нашого дослідження є вивчення структури власного капіталу підприємств сільського, лісового та ри-

бного господарства України за 2013-2021 роки в розрізі складових власного капіталу, а також змін у структурі протягом вказаного періоду дослідження.

Як вірно зазначає Вербецька А.О., «Аналіз складу, структури та динаміки власного капіталу дає змогу визначити фінансові можливості підприємства на перспективу, дати оцінку фінансової незалежності від зовнішніх джерел, скласти в загальній формі прогноз майбутнього фінансового стану» [1].

Аналіз був проведений на основі даних Державної служби статистики України, а саме даних вкладки «Власний капітал підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2013-2021)» [2].

У таблиці 1 представлено аналіз структури власного капіталу підприємств сільського, лісового та рибного господарства України за 2013-2021 роки.

Аналіз показав, що протягом періоду дослідження найбільшу питому вагу у структурі власного капіталу підприємств сільського, лісового та рибного господарства становить нерозподілений прибуток, питома вага якого зростає від 52,7% у 2013 році до 79,3% у 2021 році, тобто на 26,6 відсоткових пункти. Зростання питомої ваги нерозподіленого прибутку у структурі власного капіталу підприємств сільського, лісового та рибного господарства є позитивним фактором і свідчить не лише про їх прибуткову діяльність протягом періоду дослідження, а й про те, що сума чистого прибутку спрямовується на поповнення власного капіталу.

За всіма іншими складовими власного капіталу підприємств сільського, лісового та рибного господарства протягом періоду дослідження зафіксоване зменшення, за незначними виключеннями.

Таблиця 1

Аналіз структури власного капіталу підприємств
сільського, лісового та рибного господарства України
за 2013-2021 роки, %

Рік	Власний капітал	В тому числі				
		Зареєстрований капітал	Додатковий капітал	Резервний капітал	Нерозподілений прибуток	Неоплачений та вилучений капітал
2013	100	18,6	18,3	8,7	52,7	1,6
2014	100	17,9	18,3	8,9	53,0	1,8
2015	100	11,9	13,1	6,6	67,2	1,2
2016	100	10,6	12,3	6,5	69,6	1,0
2017	100	9,9	11,0	6,5	71,9	0,8
2018	100	11,1	12,1	6,7	69,3	0,9
2019	100	10,4	11,2	6,5	71,2	0,6
2020	100	9,8	9,7	5,9	74,2	0,4
2021	100	7,8	7,9	4,7	79,3	0,3
2021 до 2013, +/-	x	-10,8	-10,4	-4,0	26,6	-1,3

Джерело: розрахунки автора за даними [2].

Питома вага зареєстрованого капіталу у структурі власного капіталу зменшується від 18,6% у 2013 році до 7,8% у 2021 році, що на 10,8 відсоткові пункти менше. Незначне збільшення питомої ваги цієї складової власного капіталу досліджуваних підприємств порівняно з попереднім роком спостерігається у 2018 році (на 1,2 відсоткові пункти).

Питома вага додаткового капіталу у структурі власного капіталу зменшується від 18,3% у 2013 році до 7,9% у 2021 році, що на 10,4 відсоткові пункти менше. Незначне збільшення питомої ваги цієї складової власного капіталу підприємств сільського, лісового та рибного господарства порівняно з попереднім роком спостерігається у 2018 році (на 1,1 відсоткові пункти).

Питома вага резервного капіталу у структурі власного капіталу зменшується від 8,7% у 2013 році до 4,7% у 2021 році, що на 4,0 відсоткові пункти менше. Незначне збільшення питомої ваги цієї складової власного капіталу досліджуваних підприємств порівняно з попереднім роком спостерігається у 2014 році (на 0,2 відсоткові пункти) і 2018 році (на 0,2 відсоткові пункти).

Найменшу питому вагу у структурі власного капіталу підприємств сільського, лісового та рибного господарства протягом періоду дослідження складає неоплачений та вилучений капітал, питома вага якого зменшується від 1,6% у 2013 році до 0,3% у 2021 році, тобто на 1,3 відсоткові пункти. Незначне збільшення питомої ваги цієї складової власного капіталу досліджуваних підприємств порівняно з попереднім роком спостерігається у 2014 році (на 0,2 відсоткові пункти) і 2018 році (на 0,1 відсоткові пункти).

Таким чином, проведений аналіз структури власного капіталу підприємств сільського, лісового та рибного господарства України за період 2013-2021 роки дозволив зробити висновки про позитивні зміни у структурі власного капіталу щодо збільшення питомої ваги нерозподіленого прибутку і спричинені спрямуванням суми чистого прибутку на поповнення власного капіталу досліджуваних підприємств.

Перелік посилань:

1. Вербецька А.О. Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу а контексті євроінтеграції. *Моделі оцінки ймовірності банкрутства*: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., 23 травня 2019 р. Харків: НУВІП, 2019. С. 121–125.

2. Власний капітал підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства (2013-2021). *Державна служба статистики України* : веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення 15.05.2023).

3. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом М-ва фінансів України № 73 від 07.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 15.05.2023).

4. Чернишова Л.В. Деякі питання аналізу власного капіталу на прикладі ПрАТ «ПлазмаТек». *Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу в контексті євроінтеграції*: матер. VIII Міжнар. наук.-практ. конф. Одеса: ОНЕУ, 2020. С. 195-198.

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ

*Пеняк Ю.С., канд. екон. наук, доцент
Діденко М.О., здобувач вищої освіти*

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Усі підприємства лише за сприятливих організаційних умов можуть займатися бухгалтерським процесом, у тому числі калькуляцією продукції, яка відображає операційну діяльність організації та поточне виробництво. Вирішення проблеми ефективного розвитку та зростання виробничого потенціалу суб'єктів господарювання потребує створення системи управління виробництвом, яка має базуватися на формуванні інформації про виробничі запаси підприємства.

Виробничі запаси – це засоби, які використовуються для виробництва товарів, їх перепродажу, а також для господарської діяльності підприємства. Їх асортимент включає: сировину, матеріали, покупні напівфабрикати і деталі, паливо, тару, запасні частини, сільськогосподарську продукцію та іншу продукцію, що передаються на переробку [1].

Формування на підприємстві механізму обліково-аналітичного забезпечення управління запасами передбачає вирішення таких питань:

– розробка практичних методів аналізу забезпечення запасів та ефективності їх використання з урахуванням особливостей діяльності підприємства, його виробничої та організаційної структури;